بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

ژمارەی بڕیار: ١٢

مێژووی بڕیار: ٢٠١٩/١٠/١٣

بڕیار

پشت بە حوکمەکانی بڕگەی (٨)ی ماددەی (٥٦) لەیاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو، و بەپێی ئەو ڕێکارە یاساییانەی پەرلەمانی کوردستان ئەنجامی داوە لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (٣) ڕێکەوتی ٢٠١٩/٩/٢٩ ئەم بڕیارەی خوارەوەی دا:

یەکەم: هەمواری یەکەمی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ساڵی ٢٠١٨ کە هاوپێچی ئەم بڕیارەیە دەرچوێندرا.

دووەم: ئەم هەموارە لە ڕۆژی پەسەندکردنی بەرکار دەبێت و، لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بڵاودەکرێتەوە.

د.ڕێواز فایق حسێن

سەرۆکی پەرلەمانی

کوردستان ـ عێراق

بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

ژمارەی هەمواری پەیڕەو: ١

مێژووی هەمواری پەیڕەو: ٢٠١٩/٩/٢٩

پشت بە حوکمەکانی بڕگەی (٨)ی ماددەی (٥٦) لەیاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو و، ماددەی (١٢٥) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، پەرلەمانی کوردستان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (٣)ی رۆژی ٢٠١٩/٩/٢٩ هەمواری یەکەمی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق پەسەند کرد:

هەمواری یەکەمی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

ماددەی (١):

یەکەم: پێناسەی (پڕۆژە یاسا و بڕیار) لە ماددەی (١) هەمواردەکرێت و بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

پڕۆژە یاسا و بڕیار: ئەو پڕۆژە یاسا و بڕیارانەیە کەلەلایەن سەرۆکی هەرێم، یان ئەو پڕۆژە یاسایانەی کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیران، دەسەڵاتی دادوەری، لە بواری تایبەتمەندی خۆیان، دەستە سەربەخۆکان و هەر دامەزراوەیەك کە دەسەڵاتی ئاراستە کردنی پڕۆژەی هەیە بەپێی یاسا کارپێکراوەکان، ئاراستەی پەرلەمان دەکرێن.

دووەم: پێناسانەی ئەم زاراوانەی خوارەوە بۆ ماددەی (١)ی پەیڕەوی ناوخۆی زیاد دەکرێن بەم شێوەیەی خوارەوە:

پێشنیازی یاسا و بڕیار: ئەو پێشنیازی یاسا و بڕیارانەن کە لانیکەم لەلایەن (١٠) دە ئەندامی پەرلەمان، پێشکەش دەکرێن.

زۆرینەی ڕەها: نیوە کۆ یەکی(٥٠٪+١)ی ژمارەی ئەندامانی پەرلەمان.

زۆرینەی سادە: نیوە کۆ یەکی(٥٠٪+١)ی ژمارەی ئەندامانی ئامادەبوو.

زۆرینەی تایبەت: هەموو ئەو زۆرینانە دەگرێتەوە کە رێژەی تایبەتیان بۆ دیاری کراوە.

ماددەی (٢):

ماددەی (١٠)ی پەیڕەوی ناوخۆ هەموار دەکرێت و بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

یەکەم: دەستەی سەرۆکایەتی پێکدێت لە سەرۆك و جێگری سەرۆك و سکرتێری پەرلەمان، لانیکەم یەکێك لە سێ ئەندامی دەستە ی سەرۆکایەتی ئافرەت دەبێت.

دووەم: لە هەر ماددە و بڕگەیەکی ئەم پەیڕەوە دەستەواژەی (جێگری دووەم) هاتبێت دەگۆڕدرێت بۆ (سکرتێری پەرلەمان).

ماددەی (٣):

وشەی (**سەرۆکایەتی**)، بۆ وشەی (**دەستە**)، لە هەر ماددە و بڕگەیەکی ئەم پەیڕەوە دا هاتبێت زیاد دەکرێت.

ماددەی (٤):

بڕگەی (حەوتەم) لە ماددەی (٢٤)ی پەیڕەوی ناوخۆ دەبێتە بڕگەی (یەکەم) ی ماددەکە و ڕیزبەندی بڕگەکانی تر وەك خۆی بەدوایدا دێن.

ماددەی (٥):

یەکەم: خاڵی (٢) لە بڕگەی (دووەم)ی ماددەی (٢٠)ی پەیڕەوی ناوخۆ هەموار دەکرێت بەم شێوەیەی خوارەوە:

٢- دەبێت سەرۆك لە نزیکترین دانیشتنی پەرلەماندا، داواکارییەکە بخاتە بەرنامەی کارەوە، بۆ ئەوەی لە هەموو بارێکدا لە ماوەی (٣٠) ڕۆژ لە ڕێکەوتی پێشکەش کردنی، دەست لەکارکێشانەوەکە بە دەنگی زۆرینەی ئامادەبووان یەکلابکرێتەوە.

دووەم: لە هەر ماددە و بڕگەیەکی ئەم پەیڕەوە، وشەی (بەروار) هاتبێت دەگۆردرێت بۆ (ڕێکەوت).

ماددەی (٦):

ماددەی (٢٩)ی پەیڕەوی ناوخۆ هەموار دەکرێت و لیژنە هەمیشەییەکان بەمشێوەیەی خوارەوە پێکدەهێنرێت:

ماددەی (٢٩):

یەکەم: لیژنەی کاروباری یاسایی.

دووەم: لیژنەی دارایی وکاروباری ئابووری.

سێیەم: لیژنەی کاروباری پێشمەرگە

چوارەم: لیژنەی ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێیەکان.

پێنجەم: لیژنەی کشتوکاڵ و ئاودێری.

شەشەم: لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی.

حەوتەم: لیژنەی کاروباری تەندروستی و ژینگە و مافی بەکاربەر.

هەشتەم: لیژنەی کاروباری شەهیدان و جینۆساید و زیندانیانی سیاسی.

نۆیەم: لیژنەی پەیوەندییەکان و ڕەوەندی کوردستانی.

دەیەم: لیژنەی ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم

یازدەم: لیژنەی وزە و سامانە سروشتییەکان و پیشەسازی و بازرگانی.

دوازدەم: لیژنەی شارەوانی گواستنەوە و گەیاندن و گەشتوگوزار

سێزدەم: لیژنەی ئاوەدانکردنەوە و وەبەرهێنان.

چواردەم: لیژنەی رۆشنبیری و کۆمەڵگەی مەدەنی و وەرزش و لاوان.

پازدەم: لیژنەی دەسپاکی.

شازدەم: لیژنەی کاروباری پەرلەمان و سکالا.
حەڤدەم: لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئایینی.
هەژدەم: لیژنەی کاروباری کۆمەلایەتی و داکۆکی لە مافی مرۆڤ.
نۆزدەم:لیژنەی داکۆکیکردن لە مافی ئافرەت

ماددەی (٧):

برگەی (دووەم)ی ماددەی (٤٢) هەموار دەکرێت و رێزبەندی برگەکانیشی بەم شێوەیە دەبێت:

ماددەی (٤٢):

یەکەم: لیژنەکان دەتوانن داوا لە سەرۆك بکەن، بۆ بەشداری کردنی وەزیری پەیوەندیدار بۆ ئامادەبوون لە کۆبوونەوەی لیژنە و پێشکەشکردنی رونکردنەوەی پێویست، لەسەر ئەو بابەتەی دەخرێتەروو، بەشێوەیەك ماوەی (٣) سێ رۆژ لەرێکەوتی ئاراستەکردنی بانگهێشتنامەکە، تێپەرنەکات.

دووەم: لیژنەکان دەتوانن، بۆ بەشداریی ئەوانەی کە پلەیان، لەخوار وەزیرەوەیە لە کۆبوونەوەی لیژنەدا، داوا ئاراستەی سکرتێری پەرلەمان بکەن.

سێیەم: لیژنەکان دەتوانن لەرێی جێگری سەرۆکی پەرلەمانەوە، داوا لە فەرمانگە فەرمی و رێکخراوەکانی کۆمەلگەی مەدەنی بکەن، کە زانیاریی پێویستیان پێشکەش بکات، یان لە کۆبوونەوەی لیژنەدا ئامادەبن .

چوارەم: ئەگەر ئەو لایەنانەی لە برگەکانی سەرەوەدا باسکراون، خۆیانگرت لە پێدانی زانیاری یان ئامادەنەبوون لە کۆبوونەوە، ئەوا ئەو کاتە لە رێی سەرۆکەوە، سەرۆك وەزیرانی لێ ئاگاداردەکرێتەوە و لەحالەتی وەلام نەدانەوەی داواکاریەکەی لەماوەی (٧) حەوت رۆژدا، بابەتەکە دەخرێتە بەردەمی پەرلەمان، بۆ ئەوەی تێروانینی بۆ بکات.

پێنجەم: وەزیری پەیوەندیدار، لەکاتێکدا کە بۆی دیاری دەکرێت، لەسەر داوای خۆی و بە رەزامەندی سەرۆك یان لەسەر داوای لیژنە لە کۆبوونەوەی لیژنەکان ئامادە دەبێت، کاتێك گفتوگۆی بابەتێك دەکرێت کە پەیوەندیدارە بە وەزارەتەکەی، و دەتوانێت ستافی وەزارەتەکەی لەگەل خۆی بهێنێت بۆ کۆبوونەوە، هەروەها تێروانینەکانیشیان لەسەر بریاری لیژنە لە راپۆرت جێگیر دەکرێن بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێت.

ماددەی (٨):

خالی (٢) لە برگەی (سێیەمی) ماددەی (٤٤) لە پەیرەوی ناوخۆ هەموار دەکرێت بەم شێوەیەی خوارەوە:

٢- ئەگەر کەس و لایەنی بانگکراو بێ پاساو لەکاتی دیاریکراودا ئامادەنەبوو، ئەوا لیژنە دەتوانێت لە رێی دەستەی سەرۆکایەتیەوە، دەسەلاتی جێبەجێکردن ئاگاداربکاتەوە، بە مەبەستی ئامادەکردنی داوالێکراو بەگوێرەی یاسا بەرکارەکان.

ماددەی (٩):

ماددەی (٧٨)ی پەیڕەوی ناوخۆ هەموار دەکرێت، بەم شێوەیەی خوارەوە:

ماددەی (٧٨): پرۆسەی یاسا دانان، بریتیە لە گفتوگۆ و پەسەندکردنی:

یەکەم: ئەو پرۆژە یاسا و بڕیارانەی تایبەتن بە سەرۆکایەتی هەرێم،و لە بواری تایبەتمەندی خۆیان، پێشکەش دەکرێن.

دووەم: ئەو پرۆژە یاسایانەی کە لەلایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە، پێشکەش دەکرێن.

سێیەم: ئەو پرۆژە یاسایانەی کە لەلایەن دەسەلاتی دادوەرییەوە، لەو بابەتانەی پەیوەندیدارن بە خۆیان، پێشکەش دەکرێن.

چوارەم: ئەو پرۆژە یاسا و بڕیارانەی لەلایەن دەستە سەربەخۆکان و هەر دامەزراوەیەك کە بەپێی یاسا کارپێکراوەکان مافی هەیە، پێشکەش دەکرێن.

پێنجەم: ئەو پێشنیازی یاسا، یان بڕیارانەی، کە لانیکەم لەلایەن (١٠) دە ئەندامەوە پێشکەش دەکرێن.

ماددەی (١٠):

ماددەی (٧٩) پەیرەوی ناوخۆ هەمواردەکرێتەوە و بەم شێوەیەی خوارەوە:

یەکەم: پێشنیازی یاسا و بڕیار، پێویستە مەرجە رووالەتی و بابەتییەکانی پێشنیازە یاسا و بڕیار لە خۆ بگرێت.

دووەم: لە ماوەی (١٤) ڕۆژ لە بەرواری پێشکەش کردنیەوە، لەلایەن لێژنەی کاروباری یاسایی بە هەماهەنگی لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی، بڕیار دەدرێت خوێندنەوەی یەکەمی بۆ بکرێت، لەسەر بنەمای گونجاندنی لەگەڵ ئەم پێوەرانەی خوارەوە:-

١- هەبوونی بابەتێکی گشتی ، یان بۆشایی یەکی یاسایی، یان بوونی کەموکوڕی لە دەقەکانی یاسایەك یان بڕیارێك، کە پێویست بێت یاسایەك یان بڕیارێکی بۆ دەربچێت.

٢- ئەگەر بووە مایەی لێکەوتەی دارایی لەسەر حکوومەت، پێش خوێندنەوەی یەکەم، ئاراستەیان دەکرێت بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی سەبارەت بەو لێکەوتە داراییەی کە لە ئەنجامی دەرچوواندنی یاساکە دەکەوێتە ئەستۆیان.

ماددەی (١١):

بڕگەیەك بە ڕێزبەندی (چوارەم) بۆ ماددەی (٩١)ی پەیرەوی ناوخۆ زیاد دەکرێت بەم شێوەیەی خوارەوە:

چوارەم: جگە لەو پێشنیازانەی کە بە گوێرەی بڕگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە بۆ دەنگدان ئامادە دەکرێن، لێژنەی یاسایی بە هەماهەنگی لەگەڵ لێژنەی تایبەتمەند دەتوانن لە کۆبەندی ئەو بژاردانەی کەلەلایەن پەرلەمانتارانەوە دەخرێنەڕوو، بژاردەی تر بۆ خستنە دەنگدان ئامادە بکەن.

ماددەی (١٢):

بڕگەی (دووەم) لە ماددەی (١١٠)ی پەیڕەوی ناوخۆ هەڵدەوەشێتەوە.

هۆکارە پێویستەکان

لە پێناو باشتر بەڕێوەچوونی کاری پەرلەمانی و فەراهەمکردنی هاوڕێکی پەیڕەو لەگەڵ یاسا کارپێکراوەکان، ئەم هەموارە پەسەندکرا.

د.ڕێواز فایق حسێن
سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان - عیراق